

Vit tiga ekki longur

Fyrir tagdi minnilutin, men það gera vit ekki longur, hvorki tey kristnu samkyntu, sum nú siggja, hvussu Biblían er mistulkað av teimum, sum ynskja vald yvir fólk, og sjálvandi heldur ekki tey, sum slettis ekki eru kristin, tí tey noyðast als ekki at lurta eftir tí, ið verður sagt av prestum og prædikumonnum, og ei heldur at fylgja tí, sigur Bogi Davidsen m.a. í 2. parti av fyrilestri sínum, sum vit prenta her

Í 1. parti endaði Bogi Davidsen fyrilestin við at triva í nokur skriftstøð í Biblíuni, har hann visir sína undran, sum prestar og leikmenn byggja sína forðómur á, og teirra fatan av tí kristnu læruni við so tyðandi boðum um næstra-kærleika, har tað stendur "Tú skalt elska næsta tin sum teg sjálfan", "Tú mást ekki bera rangan vitnisburð um næsta tin" (úr Móselóg) v.fl.

Hvi siggja tey flísina í eygu næstanna, men ekki plankan í sínum egna? Hvussu ber til at kasta stein, tá man sjálvur býr í glas-húsi?

Tessvegna er tað neyðugt at koma við viðmerkingum til fyrrnevndu brot í Biblíuni, viðmerkingum sum eg havi funnið við at lesa bókur hjá samkyntum prestum og teologlesandi, tí sjálvur eri eg ekki biblíakur. Kristindómurin er ein hornasteinur undir okkara samfelag, og tað er mangan gott, men slettis ekki í hesum máli viðvákandi viðurskiatum hjá okkum samkyntu. Tí koma hesar viðmerkingar.

Viðvákandi Fyrstu

Mósebók 19,1-25

Í Fyrstu Mósebók kapitil 18 segði Gud sín dóm yvir Sódoma og Gomorra. Hann sendi síðani (kapitil 19) teir englar til Sódoma, har Lot, bróðursonur Abrahams, bjóðaði teimum innar í hús sitt. Adrenn teir fóru til hvíldar, slógu borgarmenninir, íbúgvar Sódoma, ring um húsið, bæði ungr og gamlir, hver maður av húsi. Teir kravdu, at teir báðir englarnir vóru sendir út til teirra, soleiðis at teir, menninir úr Sódoma, kundu sleppa at eivala girðarhug sín á teimum.

Lot fór innar og vardi gestir sínar og bjóðaði í staðin monnum datur sínar, og at teir kundu gera við sær, sum teir lysti.

Hvat er tað, sum hendi her, sum fekk Gud at oyða byn? Hesum svarar Ezekeil 16,48-50, sum sigur, at tað var drambliði (hugmóð), tværandi gestabliði, at tey høvdu nógdir av mati og livdu sorgarleys í náðum, men hjálptu teið hinum neyðstadda og fátæka.

Leggð merkir til, at tað verður yvirhevið hjá tóad um viðurskipti millum samkynt. Tað, segjan sigur, at borgarmenn, sjálvir hinkynir (og tað vilji Lot, og tað var tí, at hann bjóðaði teimum báðar geir tur sínar), vildu neyðtaka englarnar. T.v.s. her er talan um einki annað enn

ónða neyðtøku. Til tað er at siga, at neyðtøka er ónd, bæði tá hon verður framd av samkyntum og hinkynum.

Hetta brot úr Biblíuni er tí misbrúkt í skjótt 2000 ár. Tað sær ikki út til at vera lætt hjá okkum samkyntu at fáa samfelagið til at siggja, hvussu stórum órætti vit hava verið úti fyrri her.

Annars er at siga til hesa søgu:

1. Dómurin var longu feldur, aðrenn englarnir komu til Sódoma, nevniliga í kapitil 18.
2. Allir íbúgvar í Sódoma lutu. Teir samkyntu hava altíð verið minniluti eins og nú, so hvi skuldi vera órætti her?
3. Tilboðið hjá Lot at bjóða teimum datur sínar visir, at Lot visti, at menninir vóru hinkynir sum longu nevnt. Annað er so tað, sum slettis ekki er at skilja, at faðir bjóðar datur sínar burtur.
4. Hvi verður spurningurin um tey samkyntu óngandi ferdur framaftur í Biblíuni, tá talan er um hesa hending?

Viðvákandi Triðju

Mósebók 18,22 og 20,13

Har stendur:

1. Tú mást ekki hava samlegu við mann eins og konu; tað er andstygt.
2. Hver maður samlegu við mann á sama hátt sum við konu, tá fremja teir báðir andstygt, teir skulu láta liv; blóðsekt hvílar á teimum.

Hvat merkir hetta, og í hvørjum samanhang verður tað skrivað? Orðið andstygt var nakað, sum Gud ikki dámdi, tí tað var óreint, illoyalt og órættvíst. Orðið verður vanligi nýtt í sambandi við avgudadyrkan. Gud ynskti, at Ísrael skuldi vera eitt fólk, uttan at tey komu í samband við síðir hjá øðrum fólkum ella gudum. Her kann hugast um teir gomlu gríkkarnar og rómverjarnar, sum eg longu havi nevnt goðtøku samliv millum fólk av sama kyni, og onnur fólkaslag eisini. T.v.s. í sambandi við avgudadyrkan er Biblían klárt móti kynsligari samlegu millum fólk av sama kyni, men spurningurin er, um Biblían ikki í heila tikið er ímóti kynsligari samlegu, t.v.s. eisini hjá hinkynum, í sambandi við bæði guda- og avgudadyrkan? Um so er, so er tað tað, ið skal verða sagt. So eigur ikki bert at verða tosað um okkara kynsliv.

Í hesum samanhangi vil eg eisini gjarna koma inn á tað, ið Paulus skrivir í Gálatabrævinum.

Í Nýggja Testamenti, í Gálatabrævinum 3,22,25, stendur, at tey kristnu ikki skuldu vera innibýrgd í varðhaldi av lógni. Lógn skuldi ikki vera agari ella tyktari (revsari).

Hesum orðum fylgja hinkyn, tá lógn er ímóti teimum, sum til demis, tá ið sagt verður, at kvinnur ikki mugu tosa í samkomum, ella at teir skulu vera undirlagdar næði hjá manninum. Í dag hava vit í Føroyum bæði kvinnuligar prestar, og kvinnur eru bæði í lægtinginum og í landstýrinum, og ein kvinna hevur verið løgmaður. Tað er eisini gott og fyrri neyðin. Móttvegti, so er enn órætti fyrri bæði kristin og ikki kristin samkynt. Tey skulu agast og tyktaast av lógni.

Fyri summi fundamentalistisk kristin fólk sær tað út til at vera ógvuliga tyðandi, at vit samkyntu verða dæmd eftir hesum orðum.

Fyri nakrar politikarar í Føroyum hevur hetta ikki so stóran tyðning, tí teir halda, at vit eru so fá. Tað kann vera, vit eru tað. Vit siggast ella hoyrast næstan ikki. Men siga vit, at tað finnst um leið 1-5% samkynt, fyrri ikki at seta talið óv høgt, so eru um leið 400-2.000 samkynt í Føroyum, um so er, at tey ikki eru rymd av landinum. Til hetta talið eigur sjálvandi talið á tveikynum at verða lagt afturat. Hesi fólk og eisini øll uttan fyrri Føroyar eiga at sleppa burtur úr hesi gerast og tyktan. Tað kann gerast við at geva okkum sama samfelagsliga rætt til at liva sum restin. Her hava Danmark, Noreg, Svøríki og Holland verið undan-gongulond. Tað er at gleðast yvir. Eg ynski fyrri samkynt í Føroyum, bæði núlvandi og komandi, at tey skulu fáa tað minst lika so gott sum vit í Danmark nú.

Tað er annars sjálvandi ikki gjørligt hjá mær at siga meira beinræði, hvussu nógv vit eru, tí sum er, er best at tuga, serliga í minni samfelagum. Tá er ringt at fáa gott og álítandi hægð. Men vanligu verður roknað við, at 1-10% eru sam- og tveikyn.

Viðvákandi Paulusar brævi til rómverja

1,24-27

Har stendur: "... og á sama hátt lægdu eisini mannfólkini av í ein náttúrliga umgang við konufólk ..."

Her kann orðið "náttúrliga" merkja

1. tað almenna, svarandi til náttúrlógirnar, og
2. tað, sum kann knýstast til náttúruna hjá hvørjum einstøkum.

Verður fyrri tygning vald, er setningurin næstan uttan meining. Undir øllum um-staðum finnst vit í náttúruni sum skapningar. Eg gangi eisini út frá, at fundamantalistisk kristin kortini eisini trúgva, at vit eru ein partur av skapanini, tí vit eru her, og myndast av mold jarðar av Guði. Fyri ikki kristin hevur setningurin ongan tygning. Men tað gevur ikki tí fyrri tygningini nakra

meining kortini.

Her verður eisini oftani nevnt, at samlega er til fyrri at fáa børn. Um so er, kann setningurin skiljast orðrætt. Men tað kann neyvan vera tað einasta, samlega verður nýtt til, tá hugsað verður um, at nú hava fólk sjáldan fleiri enn tvey til trí børn móttvegti fyrr, tá tey oftani høvdu fleiri enn tiggju. Er tað kynsliga livið hjá hinkynum minnkað? Neyvan. Er so tann kynsligi effektiviteturin, t.v.s. ágóðin, minni nú? Ja. Men tað skyldast ivaleyst broytingar í samfelagnum og fyrbýrging. Gleðið við sam-livum er ivaleyst enn til staðar. Hana hava vit eisini. Hvi skulu bert tey hinkynu hava hana?

Eftir tí seinru tygningini verður tað eftir minum tykki hjá einum samkyntum (manni ella kvinnu) ónáttúrligt at liva sum hinkyn, eins og tað sjálvandi umvent er ónáttúrligt fyrri hinkyn at liva sum samkynt.

Paulus nýtir orðini aftur í brævinum sínum til korint-manna (6,9) og til Timoteus (1,10), har tað verður nevnt ávíkavist -ónáttúrligan óleivað- og -óneyðisgum móti náttúruni-

Sama viðmerking, sum varð givin til tekstin í róm-verabrævinum, kann nýtast til báðar hesar orðingar.

Soleiðis verður tað, ið Paulus hevur skrivað, antin meiningseyst, ella verður tað misbrúkt.

Læknaligar og sálar-ligar metingar

Av tí at eg eri lækni, serlækni og havi arbeitt við visindaligum arbeiði, kann tað ivaleyst falla tykkum lætt at spyrja, um eg so heldur ikki eri samdur við, at tað at vera samkyntur er ein sjúka.

Svarð er lætt og sjálvandi klárt: Nei.

Síðan 1980 hava læknar ikki kallað homoseksualitet eina sjúku. Tað vil tí siga, at eg nú eri samdur við mínar starvsfelagar, men tað var eg so ikki fyrri 1980. Sjálvur havi eg óngantið hildið meg verið sjúkan og heldur ikki onnur samkynt, bert tí vit eru samkynt.

Kortini hevur alt ikki verið so lætt. Tá eg las á Universitetinum, var tað skuffandi at siggja, hvussu forðómarnir trúst væl innan læknavísindini. Bøkurnar vóru fyltar við leysum pástendum, klæðdir í falskan visindaligan búna.

Síðan 1869, tá hugtakið "homoseksualitetur" varð evnað, hava samkynt verið útsett fyrri bæði kanningar og viðgerðir av lækunum, sálar-læknum og sálarfrøingum fyrri at leika tey, t.v.s. gera tey til hinkyn, ella ið hvussu so er bert gera okkum líkaglað.

Nógv lægna teorir hava verið frammi. Nóg hevur verið tosað um at vera normalur. 100 ára visindaligt prátt og skrivning hevur fært

við sær, at vit nú kunnu siga, at orðið normalur mangan er misbrúkt. Tað, sum flest vóru, varð kallað normalt. Tað hevur ikki altíð verið skilt ímillum tað, vit innan hagtalsfrøi kalla kvantitativan normalitet, t.v.a. tað, ið mest var av, mett eftir mongd-nøgd, og kvalitativan normalitet, t.v.s. tað, ið er best, mett eftir góðsku. At verða mettur í mongdom er oftani lætt, meðan at verða mettur eftir góðsku, um tí ert nakað verður, er oftani torførari, og serliga um tað er negativt.

Nóg hevur verið tosað um, hvi vit vóru ella eru vorðin hinkyn. Stórt sær hevur verið tosað aftur og fram um, at tað antin var eitt víðfætt fyrirbrigdi, ella at tað komst av onkrum í umhvørvinum.

Tey seinru árinu hava nakrir visindamenn funnið eina ílegu (arvanlegg, gen), sum gærdi, at eitt insekt varð samkynt, um ein ílegu varð tikin burtur, og at tað tí kanska eisini var eitt gen fyrri tí hjá menniskjum. Summi samkynt hava tí hildið, at nú var tað prógvað, at tað at vera samkyntur skyldast arvi, og at vit tí ikki sjálvi ella umhvørvið vóru orsøkin til, at vit eru samkynt. Tað var tí ómenniskjansligt at gera okkum ónáttúrligt. Tey, sum eru ímóti okkum, siggja nú mogleikan fyrri at beina fyrri okkum við at víðgæra arvanleggini (fremja genmanipulasyon).

Orsøk til at nokur bliva samkynt

A hin bógvinn hava onnur hildið, at orsøkin til, at vit eru samkynt, er úrslit av umhvørvinum, og tessvegna kundi hetta fyrirbyrgast, um so var, at man kundi funnið, hvat í umhvørvinum var orsøkin til, at vit vóru blivin samkynt.

Kjakið um orsøkir er tí enn óloyt. Sjálvur veit eg ikki hvi. Men vit vita heldur ikki, hvi hinkyn er hinkyn, og ivaleyst hevur tað ikki tann stóra tygning. Vit mugu kortini rokna við, at biologar halda fram við sínum arbeiði. Vit mugu bara vita, hvat teir vilja nýta sína vitan til.

Sálarfrøingar hava eisini roynt seg. Øll árinu hava vit sjálvi verið tað, vit eru. Men oftani hava vit ikki havt mogleikar at liva sum samkynt. Tað hevur verið tosað um lyndi (anlegg) og gerðir (praksis). Hesi fyrirbrigdi hava fingið sín serliga dóm okkara millum.

Tað, sum hjá hinkynum verður kallað kærleiki, kenslur og samlega, verður mang-an hjá samkyntum kallað praksis, hóast vit fáast við akkurat tað sama, nevniliga kærleika, kenslur og sam-legu. Mangan hevur moralar sníkt seg upp, tað ynskt var at finna, varð funnið. Á hin bógvinn rokni eg kortini við, at ein av orsøkum til, at vit

hava fingið broytt okkara støðu, eisini skyldast gott arbeiði hjá hinkynum sálar- og samfelagsfrøingum.

Aftan á at hava tosað um hetta gott 100 ár vóru læknar og sálarfrøingar knappliga í 1980 samdir, at vit vóru "normal-", vit vóru kærleiki, vit vóru, sum vit vóru. Vit vóru fullverd menniskju. Sum hini kundu vit teið eisini bliva sjúk, bæði líkamliga og sálarliga. Ja, hvat skal eg siga? Tað er, ið hvussu so er, ikki neyðugt at lesa nógv um evnið innan læknavísindi í framtíðini.

At læknar og sálarfrøingar so í mong ár hava kastrer-að, isolerað, skorið og brennt partar av heilum okkara uttan annað úrslit, enn at vit gærdust sjúk, ja tað kunnu vit ivaleyst ikki fáa umbering fyrri.

Sum eitt áskemtiligt kurio-um kann eg eisini nevna, at vit í Føroyum eisini hava havt loysnir. Í bókini Gomul Føroyask Heimarað verður ráð givið fyrri at venda mans huga at kvinnu og eisini venda kvinnu huga at manni.

Flíðu at venda mans huga at kvinnu

Tað fyrsta ráðið sigur, -at tað ber til at venda mans huga at kvinnu við flíðu (Patella vulgata). Flíðan var stótt. Tá komu nakrir dropar av flíðasafði. Teir vóru tikin-ir og dýppaðir í annað oyrað. - Stundum hava ráðini teið evikið. Tverr systrar, sum fegnar vildu hava bróður sín gíftan, koyrdu tilkær dropar í oyrað á honum, hann lá og svað; men bróðrin varð verandi ógíftur. -

-Fyri at venda kvinnu huga at manni var eitt ráð at eta turkaðar og malvaðar hvalspýggur (acalephe). Sil-ið á fiski varð turkað og nýtt á sama hátt. - Tað verður kortini einki nevnt, um ráðini altíð virka.

Nú -sjúkan- ikki longur finst, so mugu læknar meta teimum samkyntu læknaliga og sálarliga sum normal fólk, tað verið, um tey eru frísk ella sjúk. Um læknar so mor-alskt og átrúnaðarliga gera tað, tað er so ein annar spurningur. Í Føroyum hevur læknin Jens av Rana so ikki gert tað. Hansara meting byggir hvørki á nýggja sálarfrøið ella læknarfrøi, men á hansara áskoðan av kristnari trúgv, og varð læknaligur spurningur settur til embætisroyndina, hvat hevði hann tá svarað? Tað er tí ikki neyðugt her at siga meira um tað, tí tað er víð-gjort fyrri undir tí partinum av hesum fyrilestri, sum hevði við átrúnað at gera.

Lógirnar

Fyri at geva fólk sjálvum mogleika fyrri at meta, hvat tað er, sum stendur í teimum donsku lógnum, vil eg endur-geva teir her. Eg umseti tær ikki, fyrri ikki at koma til at broyta innihaldið uttan at vilja tað.

Fyrstu ferð, ein lóg um for-bóð móti misumni eisini móttvegt samkyntum varð lögð fyrri lægtingi, og í 1988, tá landsstýrissamstarvið slítaði vegna Kristiliga Fólk-flokkin í lægtinginum var tað bert ein limur, Karin Kjølbro, sum tordi at taka støðu fyrri lógni.

Síðan hava vit ikki hoyrt nakað serligt til okkara við-urskipti, burtarsæð frá øllum práttum um HIV og AIDS. Um nakað gott kann sigast

